

самоврядування в Україні має ґрунтуватися на принципах відкритості, відповідальності та партнерства. Особливу увагу слід приділяти розвитку громадянської активності, адже саме активна громада є основою ефективного управління. Водночас важливо забезпечити баланс між автономією громад і контролем з боку держави, щоб уникнути зловживань та забезпечити ефективне використання ресурсів. Не менш значущим є підвищення професійного рівня посадових осіб місцевого самоврядування, що дозволить покращити якість управлінських рішень. Таким чином, місцеве самоврядування виступає не лише механізмом реалізації влади на місцях, а й важливим фактором розвитку демократії, зміцнення довіри до влади та формування активного громадянського суспільства. Його подальше вдосконалення є необхідною умовою сталого розвитку України та інтеграції до європейського простору.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 № 280/97-ВР.
2. Авер'янов В. Б. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. К.: Факт, 2003. 384 с. URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/fdb7e189-b37a-43f1-9d7c-705cd6e69b40/content>
3. Децентралізація в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку // Урядовий портал : офіційний вебсайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua>(дата звернення: 03.04.2026).

УДК: 352:342.9(477)

ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДКРИТОСТІ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ

Говорова А.О. студентка 2 курс соціально-гуманітарного факультету
Науковий керівник – **Линник Т.В.**,
кандидат юридичних наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет
м.Біла Церква, Україна

У сучасній демократичній державі відкритість і прозорість діяльності органів місцевого самоврядування є необхідною умовою ефективного управління та довіри громадян до влади. Одним із ключових інструментів забезпечення цієї відкритості є право на доступ до публічної інформації, яке гарантує відкритість і прозорість діяльності всіх гілок влади, а також органів місцевого самоврядування. Про це також зазначає Мушій М.С., що одним із основних принципів публічної інформації є її відкритість та доступність для всіх, хто бажає її використовувати. Це допомагає забезпечити прозорість управління та демократію в суспільстві, а також забезпечує можливість використання цієї інформації для розвитку науки, бізнесу та інших галузей діяльності[8]. В Україні це право закріплено на найвищому рівні у Конституції України, зокрема в статті 34, яка гарантує кожному свободу думки і слова, а також право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію[1].

Щодо поняття публічної інформації та її значення, то відповідно до положень Закону України «Про доступ до публічної інформації», публічна інформація — це відображена та задокументована будь-якими засобами інформація, яка була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків[2].

До такої інформації належать:

- рішення органів місцевого самоврядування;
- місцеві бюджети та фінансові звіти;

- відомості про використання комунального майна;
- нормативно-правові акти органів влади.

Водночас Закон України «Про інформацію» (1992 р.) визначає загальні засади інформаційних відносин, підкреслюючи, що інформація є важливим ресурсом для розвитку суспільства[3]. Значення публічної інформації полягає в тому, що вона забезпечує прозорість діяльності влади, сприяє реалізації принципу підзвітності, є ефективним засобом протидії корупції та створює умови для активної участі громадян у місцевому самоврядуванні.

Правове регулювання доступу до публічної інформації є важливим елементом забезпечення конституційного права особи на інформацію, при цьому основним нормативно-правовим актом у цій сфері є Закон України «Про доступ до публічної інформації», який встановлює механізм реалізації цього права[2]. Зокрема, закон визначає:

- порядок подання інформаційних запитів;
- строки їх розгляду (загалом до 5 робочих днів);
- обов'язки розпорядників інформації;
- підстави для обмеження доступу.

Разом із цим, важливе значення має Закон України «Про звернення громадян» (1996 р.), який регулює порядок подання заяв, скарг і пропозицій до органів влади, а також забезпечує можливість громадян впливати на діяльність органів місцевого самоврядування[4]. Особливу роль у сфері обмеження доступу до інформації відіграє Закон України «Про захист персональних даних» (2010 р.), який встановлює, що інформація про особу не може бути поширена без її згоди, крім випадків, передбачених законом[2]. Крім законів, доступ до інформації регулюється підзаконними актами, зокрема: Постановою Кабінету Міністрів України № 583 від 25.05.2011, яка визначає порядок забезпечення доступу до публічної інформації в органах виконавчої влади[6]; Указом

Президента України № 547 від 05.05.2011, спрямованим на забезпечення відкритості діяльності органів влади[7].

Форми реалізації права на доступ до інформації визначаються законодавством та забезпечують можливість кожної особи отримувати необхідну інформацію, при цьому відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» доступ до інформації може здійснюватися у кількох формах:

По-перше, це подання інформаційного запиту. Громадяни мають право звернутися до органів місцевого самоврядування із запитом у письмовій, електронній або усній формі. Орган влади зобов'язаний надати відповідь у встановлений законом строк.

По-друге, важливу роль відіграє обов'язок органів влади самостійно оприлюднювати інформацію. Зокрема, відповідно до закону, органи місцевого самоврядування повинні розміщувати інформацію на офіційних вебсайтах, у відкритих реєстрах та інших доступних джерелах.

По-третє, реалізація права на доступ до інформації відбувається через відкритість засідань місцевих рад і проведення громадських слухань, що відповідає принципам гласності та прозорості діяльності влади.

Роль доступу до публічної інформації у забезпеченні відкритості місцевої влади полягає в тому, що доступ до публічної інформації є ключовим інструментом забезпечення відкритості діяльності органів місцевого самоврядування, а саме завдяки нормам Закону України «Про доступ до публічної інформації» громадяни мають можливість отримувати інформацію про діяльність місцевих органів влади, контролювати прийняття рішень, брати участь у вирішенні питань місцевого значення, що сприяє підвищенню рівня довіри до влади, забезпеченню її підзвітності та розвитку демократичного суспільства[2].

Це проявляється у таких аспектах:

- забезпечення підзвітності органів місцевого самоврядування перед громадою;
- формування довіри громадян до влади;
- запобігання корупційним правопорушенням;
- підвищення рівня громадянської активності.

Таким чином, доступ до інформації виступає важливим елементом демократичного врядування.

Та можна визначити декілька основних ознак публічної інформації, на які вказує це визначення: належність інформації до сфери відання та компетенції суб'єкта владних повноважень, існування інформації в певній матеріалізованій формі, знаходження інформації та її носіїв у володінні суб'єкта владних повноважень або іншого розпорядника публічної інформації [9].

Проблеми реалізації права на доступ до інформації полягають у тому, що, незважаючи на наявність розвиненої нормативної бази, практика реалізації права на доступ до публічної інформації в Україні не є досконалою, зокрема серед основних проблем можна виділити:

- порушення строків надання інформації, передбачених Законом України «Про доступ до публічної інформації»;
- необґрунтовані відмови у наданні інформації;
- зловживання положеннями Закону України «Про захист персональних даних» для обмеження доступу[5];
- недостатній рівень відкритості окремих органів місцевого самоврядування;
- низький рівень обізнаності громадян щодо своїх прав.

Шляхи вдосконалення доступу до публічної інформації полягають у забезпеченні неухильного виконання вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації», підвищенні рівня відповідальності посадових осіб за порушення інформаційного законодавства, розвитку електронного врядування

та відкритих даних, удосконаленні механізмів контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування та підвищенні правової обізнаності населення.

Отже, доступ до публічної інформації є невід'ємною складовою демократичного суспільства та важливим інструментом забезпечення відкритості місцевої влади. Завдяки закріпленню цього права в Конституції України, а також його детальному регулюванню у Законі України «Про доступ до публічної інформації», Законі України «Про інформацію», Законі України «Про звернення громадян» та інших нормативно-правових актах, створено правові передумови для ефективного контролю за діяльністю влади.

Подальший розвиток і вдосконалення механізмів доступу до публічної інформації є важливим кроком на шляху до зміцнення демократичних інститутів, підвищення довіри громадян до органів місцевого самоврядування та формування правової держави в Україні.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30.
2. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 р. № 2939-VI.
3. Закон України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 р. № 2657-XII.
4. Закон України «Про звернення громадян» від 2 жовтня 1996 р. № 393/96-ВР.
5. Закон України «Про захист персональних даних» від 1 червня 2010 р. № 2297-VI.
6. Постанова Кабінету Міністрів України № 583 від 25.05.2011 р. «Про забезпечення доступу до публічної інформації в органах виконавчої влади».
7. Указ Президента України № 547 від 05.05.2011 р. «Про заходи щодо забезпечення відкритості діяльності органів влади».

8. Мушій М.С. Поняття та ознаки публічної інформації // Ірпінський юридичний часопис: науковий журнал. – 2023. – Вип. 3 (12). – С. 335–342. – DOI: 10.33244/2617-4154.3(12).2023.335-342. – ISSN 2617-4154.
9. Аблякімова Е. Е. Правове і суспільне значення публічної інформації. Актуальні проблеми політики. 2013. Вип. 50. С. 52–60.